

Memo

Ontvanger	Geert-Jan Hendriks, Gerard Kuipers, Niek Meijer
Functie / afdeling	/
Afzender	Gert-Jan Vreeke, Petra Aipassa, Hans de Bruijn, Erwin Waage, Niels van Driel en Arnoud Glaudemans
Datum	26 mei 2021
Onderwerp	Advies e-Depot Noord Hollands Archief
Kopie aan	x

Beste portefeuillehouders,

Inleiding

Goede toegankelijkheid van de digitale informatie op langere termijn is niet vanzelfsprekend. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat ook digitaal gevormde archiefbescheiden duurzaam raadpleegbaar zijn én blijven. Dit wordt gefaciliteerd door een e-Depot. Dit is de opgave waar ook de gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek voor staan. Hilversum heeft een start gemaakt met het ontwikkelen van een e-depot. Vanuit Huizen is het verzoek gedaan om nader onderzoek te doen naar de mogelijkheid om het e-Depot onder te brengen bij het Noord Hollands Archief (NHA). De uitkomst van dit onderzoek kan leiden tot keuzes betreffende het e-Depot.

Gesprek Noord Hollands Archief

Op 22 april vond een gesprek plaats met het NHA, te weten directeur Lieuwe Zoodma, programmamanager Digitaal Informatiebeheer Roomyla Choenni en adviseur digitale archivering Linda Folkers. In dit memo gaan we nader in op

1. Het NHA en aangesloten overheden;
2. Het Programma Digitaal Informatiebeheer van het NHA;
3. De voor- en nadelen van de aansluiting bij het NHA voor wat betreft de e-Depotvoorziening;
4. Conclusie aansluiting E-depotvoorziening
5. Voorstel bestuurders Gooise Meren, Hilversum en Huizen.

1. Noord Hollands Archief

Het NHA is een gemeenschappelijke regeling van de rijksoverheid (ministerie van OCW), de gemeente Haarlem en de gemeente Velsen. Het NHA heeft dienstverleningsovereenkomsten afgesloten met de provincie Noord-Holland en met de gemeenten Aalsmeer, Beverwijk, Bloemendaal, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Uitgeest, Uithoorn en Zandvoort. Verder is de directeur van het NHA benoemd als archivaris bij de Veiligheidsregio Kennemerland, de Omgevingsdienst IJmond, de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, de gemeenschappelijke belastingdienst Cocensus en het Recreatieschap Spaarnwoude. Tot slot beheert het NHA een aantal in zijn werkingsgebied gelegen polderarchieven voor het Hoogheemraadschap van Rijnland en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Duurzaam beheren

De afgelopen jaren heeft het NHA, samen met andere Regionaal Historische Centra (RHC) en het Nationaal Archief, hard gewerkt aan een gezamenlijk e-Depot. Dat traject heeft waardevolle kennis, inzichten en ervaringen opgeleverd. Een van de inzichten die ze hebben verworven, is dat de

afhankelijkheden in deze samenwerking moeilijk maken om hun verantwoordelijkheid tegenover de decentrale overheidspartners adequaat in te vullen.

Het Rijk trekt zich terug uit de gemeenschappelijke regelingen met de regionale historische centra. Dit betekent dat het NHA voor de digitale toekomst niet meer deel kan nemen aan het rijks-e-Depot. Dit bracht het NHA in 2019 tot het besluit om de decentrale overheidspartners een eigen preservingsomgeving (e-Depot)¹ aan te bieden. Dit betekende de start van Programma Digitaal Informatiebeheer. De deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling worden hierop met voorrang aangesloten. In 2024 zijn alle overheidspartners aangesloten op (een van) deze preservingsvoorziening(en).

2. Programma Digitaal Informatiebeheer 2019-2022

Met het Programma Digitaal Informatiebeheer wil het NHA zich verder ontwikkelen naar een expertisecentrum voor duurzaam, betrouwbaar en toegankelijk archiefbeheer. Er is in 2019 en 2020 gewerkt aan de opbouw van een slagvaardig team dat de digitale dienstverlening richting klanten aanscherpt en innoveert. Een belangrijk onderdeel van het programma is de e-Depotvoorziening. Digitale archiefinformatie die gevormd is door de overheidspartners wordt voorbereid voor opname in de door het NHA beheerde preservingsvoorziening. Zo zorgt het NHA ervoor dat de digitale overheidsarchieven tot in lengte van jaren betrouwbaar en toegankelijk blijven. Zo wordt ook digitaal geheugenverlies voorkomen en blijft democratische controle op het overheidshandelen mogelijk.

Aansluiting en kosten

De prijs voor aansluiting op de e-Depotvoorziening van NHA is 1,27 per inwoner per jaar. Dat betekent inrichting van preservingsvoorziening, raadpleging en contact met NHA. Aansluiting betekent professionele begeleiding, onderlinge uitwisseling kennis en expertise

E-depot in eigen beheer bij gefuseerd regionaal archief

De inrichting in Hilversum van een e-depot is in de afgelopen jaren gerealiseerd door investeringen op gebied van hardware en software, in de bijlage zijn de kosten van de investeringen opgenomen, deze kosten zijn omgerekend naar een prijs per inwoner.

De kosten van E-depot van een gefuseerd regionaal archief komen op basis van de huidige investeringen op een prijs per inwoner van 0,45 cent. Tijdens de implementatie fase kan duidelijk worden dat er nog investeringen nodig zijn voor de uitbreiding van het e-depot Hilversum. Kosten die

¹ Het duurzaam bewaren van digitale informatie is een uitdaging. Digitale bestanden worden snel onbruikbaar of onbetrouwbaar, bijvoorbeeld doordat hardware, software en besturingssystemen verouderen, vorm en structuur van digitale informatieobjecten steeds complexer worden en bitrot bestanden onleesbaar maakt. Om zulk verval te voorkomen, moeten digitale archieven actief worden gepreserveerd door bestandsformaten om te zetten naar een nieuwer formaat, geautomatiseerde controles uit te voeren op beschadigingen en aangetroffen beschadigingen te repareren. Dit gebeurt in een zogenaamde preservingsvoorziening: de technische omgeving die deel uitmaakt van het geheel van voorzieningen, procedures, samenwerkingsrelaties, overleg en dienstverlening dat we aanduiden met de term e-Depot.

moeten worden gemaakt voor de migratie komen ten laste van de aansluitende gemeenten. Investerings die moeten worden uitgevoerd voor de aansluiting van alle deelnemende gemeenten worden omgeslagen naar een bedrag per gemeente. De verwachting is dat het grote verschil in prijs per inwoner tussen NHA en Hilversum ook met eventuele noodzakelijke investeringen niet zal worden genivelleerd.

3. Voor- en nadelen

Voordelen

1. Het is een uitdaging om een e-Depot aan te schaffen en in te richten. Het vergt een behoorlijke investering in menskracht, kennis en tijd. De afgelopen jaren heeft NHA hierin geïnvesteerd en expertise opgebouwd.
2. NHA is ver in de ontwikkeling van een e-Depotvoorziening.
3. Er zijn meer gemeenten bij de e-Depotvoorziening aangesloten, dus er is ervaring mee.
4. NHA is een robuuste organisatie. Per 31 december 2019 was de bezetting 39,74 fte, 47 mensen in dienst. Op dit moment zijn er 52 medewerkers in dienst (fte niet bekend). Het NHA heeft een begroting van 17.5 miljoen.
5. Alles is op 1 plek te vinden (voor bijvoorbeeld onderzoekers). Dat is uiteraard wel afhankelijk van de keus die gemaakt worden. Dit geldt alleen als ook de beschrijvingen van papieren informatie via het NHA vindbaar gemaakt worden, dus met opheffing van eigen website. Of als er alleen gebruik wordt gemaakt van e-Depot en niet van het archiefbeheersysteem en website van het NHA. Dat vereist andere koppelingen.
6. Er is een zekere schaalgrootte.

3.2 Nadelen

1. De deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling worden met voorrang op de e-Depotvoorziening aangesloten.
2. Het NHA heeft nog niet een kant en klaar pakket dat zij kan aanbieden. Zij zitten in de ontwikkelfase.
3. Aansluiting op de E-depotvoorziening kan pas over 1,5 jaar. Dit betekent stagnatie in beheer en toegankelijkheid van de eigen digitale archieven.
4. Het is niet helder waar een logische knip gezet kan worden in organisatie en taken. Wie doet de advisering/begeleiding van het voorbereidende werk? Wie doet welk beheer? Onderzocht zou moeten worden of het werkbaar is het e-Depot 'los' uit te besteden. Wat blijft er dan op de middellange termijn voor organisatie over?
5. We moeten voldoen aan hun standaarden. Het is minder flexibel. Informatie moet op een bepaalde manier aangeleverd worden. Dan zijn de kosten te overzien (1,27 euro per inwoner). Wij hebben echter een andere inrichting en andere metadata. Daar zitten meerkosten aan vast.
6. De basis moet eerst goed op orde zijn willen we het materiaal goed kunnen overdragen. Dat is in alle gemeenten work in progress.
7. Op dit moment is het e-Depot ingericht op dossierniveau, niet op documentniveau.
8. Er is geen integrale doorzoekbaarheid. Als het digitaal archief bij NHA zit en wordt ontsloten via hun website, dan missen we de koppeling met ons regionale archief nu nog in Naarden en

Hilversum. Het is wenselijk dat de beschrijvingen van papieren archieven, exclusief digitale archieven en gemengd samengestelde archieven op één website voor geïnteresseerden ontsloten worden.

9. Het NHA-bedrag is berekend op basis van import in hun e-Depot en beschikbaarstelling/toegankelijkheid via hun archiefbeheersysteem en website. Dat staat dus los van het regionale beheersysteem en de eigen website. Als we zowel digitaal als analoog gezamenlijk willen presenteren via onze eigen systemen/website, zitten daar extra kosten aan vast.
10. Wat al geïmporteerd is, moet opnieuw doorgenomen worden om te kijken of dit aangesloten kan worden op de voorziening van het NHA. Dit betekent extra kosten.
11. Met aansluiting op de e-Depotvoorziening NHA is er sprake van minder zeggenschap.
12. De gemeente Hilversum is in sommige opzichten verder. Er is namelijk een werkend samenstel van e-Depot-archiefbeheersysteem-website.
13. Het is niet alleen een kwestie van aansluiting. Het is ook belangrijk te investeren in de samenwerking. We zouden niet alleen een dienst afnemen.

4. Conclusie

Weging van de voor- en nadelen is noodzakelijk om een conclusie te kunnen trekken.

Het gemis van een integrale doorzoekbaarheid bij overgang naar NHA is een nadeel dat zwaar weegt vanwege de vermindering van dienstverlening aan de inwoners en eigen organisaties. Inwoners en gebruikers binnen de eigen organisaties moeten zowel de website van de gemeente als van NHA bezoeken bij het uitzetten van een zoekopdracht.

De samenwerking tussen de gemeente GM en Hilversum op gebied van IT heeft als resultaat dat er wordt gewerkt met dezelfde systemen. Op diverse terreinen is er al een goed lopende samenwerking. Regionaal een e-depot opzetten sluit aan bij deze vorm van samenwerking Aansluiting bij NHA vraagt om nieuwe koppelingen en herimports, waarvan nog niet duidelijk is hoeveel tijd en geld nodig is voor realisatie.

Voortgang en doorontwikkeling van wat er in Hilversum is opgezet aan e-depotfunctionaliteiten staan tegenover de zekerheid dat er van het NHA de komende anderhalf jaar niets verwacht kan worden.

De robuustheid en professionaliteit van NHA wegen niet zwaarder dan benoemde nadelen.

Het ambtelijk advies is niet overgaan tot aansluiten bij NHA.

Bijlagen

1. Uitvraag e-depot Noord Hollands Archief, vastgesteld 11 maart 2021 Bestuurlijk Overleg
2. Inventarisatie kosten e-Depot voorziening Hilversum
3. Bericht kosten Noord Hollands Archief en Hilversum en vragen
4. Geactualiseerde begroting 2021